

A FID 26. KONFERENCIÁJA RIO de JANEIROBAN

002:061.5/100/:061.3"1960"

A NEMZETKÖZI DOKUMENTÁCIÓS SZÖVETSÉG /Federation International de Documentation - FID/ 1959-ben Varsóban tartott 25. konferenciája,^{1/} amint azt egy évvel ezelőtt megírtuk, fordulópontot jelentett a FID életében. Akkor fogadták el ugyanis a Szövetség tevékenységét meghatározó távlati - hét éves - programot^{2/}, amely többek között a területi decentralizáció elvét is tartalmazza. Ennek értelmében a következő szervezeti megoldásokra kell törekedni:

- a/ a Központi Titkárság fenntartása Hágában;
- b/ az Európában /és lehetőleg az Észak-Amerikában/ folyó tevékenység irányítása a hágai központ útján;
- c/ egy-egy más világrészbeli- mindenekelőtt ázsiai és délamerikai tagszervezet megbízása az adott világrész területére nézve a titkársági teendők ellátásával;
- d/ az évi konferenciák területi decentralizálása /Európa, Latin-Amerika, Ázsia/ stb."

A területi decentralizálás megvalósítása érdekében a FID az 1960. évi konferenciáját a vendéglátó Brazília kormányának áldozatkész segítségével Rio de Janeiroban tartotta július 22-től augusztus 3-ig.

A konferencián Argentina Belgium, Chile, Costa Rica, Csehszlovákia, Ecuador, Finnország, Franciaország, Hollandia, Japán, Lengyelország, Magyarország, Mexikó, Németország /az NDK és az NSZK közös küldöttsége/, Olaszország, Peru, Portugália, az USA, Uruguay, Venezuela összesen 114 delegátusa és a vendéglátó Brazília 260 képviselője vett részt. Képviseltette magát a Könyvtárosszervezetek Nemzetközi Szövetsége /IFLA/ és a Nemzetközi Atomerőügynökség, valamint természetesen az UNESCO is.

A 26. konferencia munkáját a Végrehajtó Iroda ülésével kezdte /ezen csak az elnökség tagjai vehetnek részt/; ezután összeült a közgyűlés /Tanács/, amelyben minden országot legfeljebb ketten képviselhetnek. Mind az Iroda, mind a Tanács első-sorban szervezeti és pénzügyi kérdésekkel, valamint személyi ügyekkel foglalkozott, továbbá megvitatta a program megvalósításának lehetőségeit és az eddig elért eredményeket.

A második napon került sor a tanácskozó gyűlések sorozatának megnyitójára, és ezt követően két napon keresztül a következő témákat vitatták meg:

1. Nemzeti és nemzetközi együttműködés a kurrens bibliográfiák készítésének terén
2. Kollektív katalógusok
3. Nyelvi problémák, a fordítások nemzetközi cseréje
4. Tudományos információ
5. Gépesítés
6. Osztályozás.

A konferencia második felében az ugynevezett "kerekasztal-megbeszélések" folytak a következő témakörökben:

1. Dokumentalisták oktatása
2. A tudományos és műszaki tájékoztatás fejlődése Latin-Amerikában
3. A tudományos és műszaki dokumentumok terjesztése Latin-Amerikában
4. A tudományos és műszaki dokumentumok kiadási problémái Latin-Amerikában
5. Szabványosítás a dokumentáció területén.

X X X X X

A Műszaki Könyvtárosok Tájékoztatójának hasábjai nem engednek elég teret ahhoz, hogy a konferencián elhangzott előadásokat, a lefolyt vitát részletesen ismertessük. Ugy gondoljuk, hogy a hazai szempontból leginkább érdeklődésre számot tartó néhány téma vitájának eredményeit közöljük csak e helyütt, míg a konferenciáról szóló részletes jelentést - későbbi időpontban - az érdeklődők számára az Országos Dokumentációs Bizottság útján tesszük hozzáférhetővé.

Hazai szempontból érdekes téma volt a nyelvi probléma, a fordítások nemzetközi cseréjének kérdése. E téma vitája során számos érdekes javaslat hangzott el. Az alapkérdés, a dokumentumok soknyelvűsége már régebben probléma, és már a varsói konferencia is foglalkozott azzal a javaslattal, hogy a különböző nyelveken megjelenő dokumentumok egy vagy két világnyelven megírt összefoglaló referátumot is tartalmazzanak, és ez a két nyelv az angol és az orosz nyelv legyen.

Rio de Janeiroban a kérdésről szélesebbkörben tanácskoztak. Ennek során dr. Koblitz, az NDK Tudományos Akadémiája Dokumentációs Intézetének helyettes vezetője javaslatot terjesztett elő "nemzetközi fordításnyilvánartási központ" felállítására. E javaslat értelmében minden FID-tagállam kötelezettséget vállalna arra nézve, hogy az országában idegen nyelvre lefordított dokumentumokról a felállítandó központnak jelentést küld, továbbá, hogy kérés esetén - megfelelő díjazás ellenében -

a fordításról másolatot ad az igénylőknek.

E javaslat igen kedvező visszhangra talált, bár nehézségek is bőven jelentkeznek. Az első, és igen súlyos nehézség az, hogy a tőkés országokban nincsenek nemzeti fordításnyilvántartási központok, és életrehívásuk igen sok - szinte áthidalhatatlan - akadályba ütközik. A tőkés országok túlnyomó többségében ugyanis elképzelhetetlen - a fennálló társadalmi rend következtében - hogy rendeleti úton szabályozzák a fordítások bejelentését és nyilvántartását. Olyan aggályok is elhangzottak, hogy a fordítások közlése az egyes vállalatok érdekeit sértené, ugyanis akkor a konkurens vállalat tudomást szerezhet a kutatás irányáról. Ez utóbbi aggályok könnyebben áthidalhatók, mégis az előbb felhozottak miatt a közeljövőben aligha kerülhet sor e terv megvalósítására. A szocialista országok - amelyek zöme a fordítások kötelező bejelentését már megvalósította - e téren sokkal könnyebb helyzetben vannak. A magyar részről elhangzott kiegészítő javaslat arra mutatott rá, hogy helyes lenne a nemzetközi bejelentések számát korlátozni, mégpedig olymódon, hogy az ugynevezett kis nyelvterületű nemzetek csak az idegen nyelvre lefordított anyagot jelentenék a nemzetközi központnak. Feltehető ugyanis, hogy rendkívül kis érdeklődés mutatkoznék nemzetközi sikon az angolból magyarra /vagy norvégre stb./ lefordított dokumentumok iránt, viszont az már igen érdekes, hogy magyarról /vagy norvég-ról stb./ valamely világnyelvre milyen dokumentumokat fordítottak le. E kiegészítő javaslatot elvileg el is fogadták. Az új nemzetközi szerv létesítése természetesen jelentős anyagi áldozattal is járna. A bejelentések számának csökkentése viszont a költségeket szorítaná le. Végül dr. Koblitz tervezetének további megvitatását határozták el, és felkérték a FID tagállamait észrevételeik közlésére.

A kerekasztal-megbeszélések közül érdekes volt a "d o k u m e n t a l i s t á k o k t a t á s a" témakörben elhangzott vita. A kérdés előadója, Z. Majewski, a lengyel Műszaki-Tudományos Tájékoztató Intézet vezetője hangsúlyozta, hogy a dokumentalista képzés vitája során elsősorban meg kell határozni a dokumentalista munkakört. Nem vitás ugyanis, hogy a dokumentalista és a könyvtáros között alapképzettségben eltérés mutatkozik. A műszaki tudományos dokumentációt végző ember valamely műszaki területnek a szakembere, dokumentációs és könyvtári ismeretei vannak, míg a könyvtáros általában humán képzettségű, és műszaki felsőfoku képzettsége nincs. Ha a dokumentáció legújabb fejlődési irányát figyelembe vesszük - és ez a dokumentumok alapján nyújtott információ -, akkor a szakemberprobléma még élesebben előtérbe kerül. Majewski professzor szerint tovább bontva a kérdést, meg kell különböztetni a dokumentációt aktívan végzők oktatását és a dokumentációt felhasználók oktatását, ez utóbbira is feltétlenül szükség van. A vita során számos hozzászólás támogatta a vitaindító érveit és fejtegetéseit. A vita eredménye abban fejezhető ki, hogy a konferencia véleménye szerint a könyvtáros- és a dokumentalista képzés egymástól eltérő képzés, amelyben vannak közös elemek is.

A többi napirenden szereplő téma közül magyar vonatkozása volt még a "szabványosítás a dokumentációban" témakörnek. A dr. Lázár Péter és dr. Barta Gábor által készített tanulmányt³ a konferencia résztvevői nagy érdeklődéssel fogadták, és azt a konferencia "paper"-jei sorában angol nyelven kiadták. Az ülés javasolta a tagállamoknak, hogy saját szabványait a lehetőség szerint a Nemzetközi Szabványosítási Szervezet /ISO/ ajánlásainak megfelelően alkossák meg.

Be kell még számolnunk röviden arról, hogy a közgyűlés /Tanács/ foglalkozott a következő konferenciák színhelyének és időpontjának meghatározásával is. Nagy-Britannia meghívására a FID az 1961. évi konferenciát Londonban tartja, előreláthatólag szeptember közepén. Végezetül határozatot fogadott el a konferencia regionális Latin-Amerika-i titkárság létesítésére, egyelőre Rio de Janeiro székhellyel, s így a bevezetőben említett decentralizáció első lépését megtették.

Az elnökség /Végrehajtó Iroda/ négy megüresedett helyének választás útján történő betöltése során Magyarország, Svájc, Nagy-Britannia és Portugália egy-egy képviselőjét választották alelnökké.

A FID elnöksége jelenleg tehát a következő személyekből áll:

Elnök:	dr. King	/Nagy-Britannia/
Alelnökök:	dr. Adkinson	/USA/
	Jánszky Lajos	/Magyarország/
	Kyle, Barbara	/Nagy-Britannia/
	Majewski, Z.	/Lengyelország/
	Ootuka prof.	/Japán/
	Öhman prof.	/Svédország/
	Paolo, Z.	/Portugália/
	Sambaquy, Lydia	/Brazília/
Főtítkárszervező:	dr. Voorhoeve	/Hollandia/

A végleges főtítkárszervező személyének megválasztására előreláthatólag még ebben az évben sor kerül.

Nem volna teljes ez a rövid beszámoló, ha nem emlékeznénk meg arról a nagy munkáról, amelyet a konferencia szervezése során brazil vendéglátóink végeztek. Ez, valamint a fogadtatás és a konferencia szívélyes légköre nagyban hozzájárult a Rio de Janeiro-i FID konferencia sikeréhez.

- . . . -

Irodalmi hivatkozások:

- 1/ Jánszky Lajos: A Nemzetközi Dokumentációs Szövetség varsói konferenciája. MKT, 1959. 4. sz. p. 9-16.

2/ Az Országos Széchényi Könyvtár Könyvtártudományi és Módszertani Központja és az Országos Dokumentációs Bizottság közös kiadásában 1960 júliusában megjelent a Nemzetközi Dokumentációs Szövetség távlati programja magyarul fordításban, a Külföldi Könyvtári Szakirodalom sorozatának 6. füzeteként.

3/ Lásár Péter - Barta Gábor: National and international standardization in the field of library economy and documentation. 26^a Conferência Geral da Federação Internacional de Documentação. Rio de Janeiro, 1960.

Jánszky Lajos

" - " - " - " - "